Zaterdag 13 September 1913 — 6e Jaargang No. 50

DE TRIBUNE

Redactieadres: D. J. WIJNKOOP, Pretoriusplein 3'''' Amsterdam.

SOC.DEM.WEEKBLAD

Administratieadres: Post Box 379 Amsterdam.

- VERSCHIJNT ELKEN ZATERDAG. -
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling 40 cent per 3 mnd. Buitenland 65 ct. Losse nummers 3 ct. —
Advertentiën per regel 10 cent. Bij abonnementen speciaal tarief. —

Orgaan van de Soc.-Dem. Partij

Redactie: J. C. CETON, H. GORTER, W. v. RAVESTEIJN Jr. en D. J. WIJNKOOP.

INHOUD: Voor ons nieuwe blad. — »De Tribune«. — Aan de Lotelingen. — Teekenen der Tijden. — Ook een Kiesrechtbetooging. — Katterigheid II. De staatkundige brief van Van Houten. — — Indische Zaken: Verdeel en Heersch. — De derde Jenasche Partijdag. — Van de Macedonische Oorlog. — Het dweepen met de moderne Vakbeweging. – Uit de Partij. — Van de Afdeelingen. — Korrespondentie.

Attentie.

Wegens een halven vakantiedag (Vrijdag) ter drukkerij verschijnt dit nummer iets later dan gewoonlijk.

Voor ons nieuwe blad!

Wij richten een oproep tot onze partijgenooten; wij roepen den steun in van leden en geestverwanten!

Wij willen een woord spreken tot allen, die het Marxisme trouw zijn gebleven, tot allen, die het Marxisme zijn gaan dienen met hart en ziel. Wij vragen aan alle werkelijke sociaal-democraten van Nederland, aan allen die voor de sociaal democratie, zooals die is en was en zooals die blijven zal, willen strijden of haar willen steunen.

Wij spreken tot hen over onze partij, over ons blad als het eenige, dat onverzwakt den strijd tegen het kapitalisme voert, dat op de bres staat, waar 't maar kan, tot verdediging van het klassestandpunt. Gij zult gevoelen de noodzakelijkheid van onze propaganda, onzen strijd. En gij zult u met ons verheugen in de versterking daarvan.

Den eersten October verschijnen we in verdubbeld formaat, we verschijnen dan tweemaal per week tegen een verhooging van de abonnementsprijs met de helft. Ons propagandamateriaal zal daarmede verdubbeld zijn en wij, partijgenooten, zullen allen onze krachten hebben in te spannen, om 't abonnentental zoo groot mogelijk te maken.

Maar op onze oude Tribune drukt nog een zware schuld, en we doen een beroep op allen, die schuld zooveel mogelijk van onze nieuwe Tribune af te wentelen. We moeten trachten te zorgen, dat die voor den 1en October verdwenen is. Dat zal een zware dobber wezen. Want onze schuld is groot en ons aantal klein. Maar we moeten toonen, dat ons nieuwe blad ons wat waard is; we moeten toonen, dat de propaganda voor de sociaal-democratie ons na aan het hart ligt. De verkiezingen hebben ons vele financieele offers gekost. Dat zal onzen taak zwaarder maken. Maar onze veerkracht zal zorgen, dat we ook deze moeilijkheid overwinnen.

Vooruit dan, sociaal-democraten van Nederland, zamelt bijdragen in, tast diep in den zak! Vraag uw geestverwanten eveneens een bijdrage. We doen thans een beroep op u allen.

En gij allen, lezers van «De Tribune», voor zoover ge in de sociaal-democratie gelooft, voor zoover ge onze wetenschap en de daaruit voortvloeiende strijdwijze erkent, voor zoover ge u geschaard hebt in onze rijen of met onzen strijd tegen het kapitalisme sympathiseert, wij vragen uw steun voor ons nieuwe blad.

Een steun, die noodiger is dan ooit, in ons land, waar overal het socialisme in de modder wordt gesleurd, wordt verdoezeld en verloochend, wordt verraden en verlaten. In ons land, waar de arbeidersklasse nog slechts voor een veel te klein deel bereikt kan worden door ons woord, door onze inzichten, en verburgerlijkt, of de politieke strijd gaat verafschuwen.

Wij verwachten, dat partijgenooten en geestverwanten zullen weten te toonen, dat het tweemaal verschijnen per week van ons blad hun een offer waard is. Een offer, dat gebracht wordt voor de sociaal-democratie, waarvoor slechts wij strijden.

Alle bijdragen worden gezonden aan onzen partijsecretaris en in dit blad verantwoord.

Voor het Partijbestuur
J. C. CETON, *Secr.-penn.*

Laings Nekstr. 33, A'dam.

„De Tribune".

Met 1 Oktober verschijnt De Tribune twee keer per week, 's Woensdags en 's Zaterdags. De Redaktie stelt zich voor, onzen lezers dan het volgende te kunnen bieden:

In het Woensdagnummer een, meestal politiek, hoofdartikel benevens de entrefilets onder het hoofd Politiek en Polemiek. Voorts regelmatig een Indische, een buitenlandsche en een vakbewegings-rubriek. In de buitenlandsche rubriek van het Woensdag-nummer zullen vaak korrespondenties uit België, Duitschland, Frankrijk, Rusland of Zuid-Afrika worden opgenomen, terwijl in de Indische rubriek afwisselend onze Indische briefschrijver en een onzer redakteuren, of medewerkers aan het woord zal zijn. De rubriek Vakbeweging in het Woensdagnummer zal in de regel de internationale vakbeweging behandelen. Bovendien zal, in de regel eens in de 14 dagen, de Ekonomische Kroniek zijn plaats in dit nummer vinden, en zullen hierin van tijd tot tijd Boekaankondigingen verschijnen.

In het *Zaterdagnummer* zal de plaats van het hoofdartikel worden ingenomen door een propaganda-artikel. Voorts zullen de Parlementaire Kroniek (of een politiek artikel), de van vroeger bekende buitenlandsche overzichten, de binnenlandsche vakbeweging in dit nummer worden opgenomen. Bovendien stelt de Redaktie zich voor een soort Sociale Kroniek in het Zaterdagnummer te openen, en de Kleine Berichten in dit nummer regelmatig te doen verschijnen.

Officiëele berichten, uit de partij, afdeelingsberichten, ingezonden stukken, enz. zullen uit den aard der zaak in de beide nummers hun plaats vinden, terwijl de Redaktie zal zien zich erop toe te leggen, het courant-achtige van *De Tribune* te bevorderen door naast de grootere artikelen, voor zooverre de ook nu nog zeer beperkte plaatsruimte het toelaat, aan korte stukjes en kleine berichten meer dan tot dusverre een plaats te geven.

Maar naast de dagelijksche praktijk van de strijd, zal het algemeene, zal de theorie — en daarvoor staat het heele bestaan van De Tribune onzen lezers borg — door de Redaktie niet vergeten worden. Onze medewerker Pannekoek, en onze redacteuren Gorter en Van Ravesteijn zullen, naast anderen, dit deel van onze taak, gelijk zij trouwens steeds deden, voor hun rekening nemen.

Wij vertrouwen, dat met zulk een program onze lezers vele abonnees voor ons nu twee keer in de week verschijnende blad zullen winnen. De voorwaarden van abonnement vindt men op een andere plaats in dit blad. Laat men het toch vooral niet vergeten: In Nederland is De Tribune nog steeds het eenige blad dat de strijdwijze en de theorie van de marxistische Internationale, d. i. van het bewust en onverzoenlijk en algemeen tegen de bourgeoisie strijdende proletariaat, aan de arbeiders bekend maakt. Wij hopen thans honderden abonnees door de hulp onzer partijgenooten te winnen. Moge in niet te verre tijd ons abonnentental verdubbeld zijn.

Aan het werk voor ons blad!
Aan het werk voor het Socialisme!

DE REDAKTIE.

Aan de lotelingen

voor de nationale militie, aan hun ouders, aan de arbeiders in 't algemeen.

De tijd is weer gekomen, dat een groot aantal jongelieden wordt opgeroepen om, na loting, deel te gaan uitmaken van het Nederlandsche leger.

Bij die gelegenheid wenschen wij een ernstig woord tot u te richten.

Wat beteekent de loting voor u? Er zullen velen onder u zijn, die, als zij er in loten, als blijkt, dat zij over eenigen tijd gedwongen zullen worden het soldatenpak aan te trekken en hun betrekking of werk voor een tijd in den steek te laten, dat nog zoo erg niet vinden.

Nu, hoe deze jongelieden, die er nu nog misschien zoo over denken, over het soldatenpak en den dienst zullen oordeelen, als zij eenige maanden van de kazerne en het militaire leven hebben «genoten», zal wel blijken.

De meesten van degenen, die aan de loting deelnemen, vooral degenen, die reeds als leden van de arbeidersklasse gedwongen zijn voor hun dagelijksch brood in loondienst te arbeiden, zien met alles behalve prettige gevoelens de kans, dat zij er in zullen loten, tegemoet.

Maar over die persoonlijke lasten van den dienstplicht — hoe ellendig en zwaar, hoe schandelijk onrechtvaadig ze ook in vele gevallen mogen drukken — vooral wanneer dienstplichtigen bij herhalingsoefeningen, b.v. als gehuwden, vrouw en kinderen moeten achterlaten, zonder vergoeding voor hetgeen zij aan loon derven, of wanneer miliciëns, als kostwinners van familieleden, in 't zelfde geval verkeeren — over de persoonlijke lasten van het Militarisme wenschen wij niet in de eerste plaats te spreken.

De loting beteekent voor u nog iets meer. De loting beteekent, *dat de Staat, de klassestaat der bezitters, op u, die voor 't meerendeel niets bezit, beslag legt.*

De Staat, die de belangen der kapitalisten, der ondernemers, van degenen, die leven en rijk worden door uw arbeid, verdedigt, de Staat dwingt u nu, om in dienst te treden van het **Militarisme**. Wat is het Militarisme, waarmee ge nu voor 't eerst aan den lijve kennis maakt?

Het is het instrument, waarmee de bezitters, de groote heeren van Bank, Industrie, Handel, die in den Staat heerschen, hun heerschappij over de niet-bezitters, over de loonarbeiders bestendigen.

Zeker, in gewone dagen is dat instrument niet noodig.

Dan zijn politie, justitie, zijn de overgeleverde machten, die den arbeiders en den arbeiderskinderen, op School en in de Kerk leeren, dat alles in de maatschappij is zooals 't behoort, voldoende om den geregelden gang van zaken, om de Orde te handhaven.

Het Militarisme treedt eerst in werking, wanneer grooter gevaren de kapitalisten, hun eigendom, hun rijkdom en weelde bedreigen.

Wanneer daar grootere botsingen zijn tusschen Kapitaal en Arbeid, wanneer de arbeiders, door de botte weigering van de machthebbers gedwongen, op groote schaal b.v. het werk neerleggen om wat beter loon, wat minder ellendige levensvoorwaarden voor hun vrouwen en kinderen, wat meer zekerheid en

minder uitputting te verwerven, **dan treedt het Militarisme, in dienst der bezitters, in functie.**

Zoo was het b.v. in 1903, toen de Spoorwegarbeiders staakten omdat ze weigerden onderkruipersdiensten te verrichten.

Zoo was het bij de stakingen der havenarbeiders in Rotterdam in 1907 en vroeger.

Zoo was het in 1911, bij de groote zeeliedenstaking in Amsterdam.

En dan wordt het leger, dan wordt gij, die zoogenaamd het Vaderland moet verdedigen, gebruikt om uwe mede-arbeiders te onderdrukken, en hen, desnoods, neer te schieten!

Jonge arbeiders, kameraden, en gij ouders! vergeet het niet!

Het huidige militarisme, dat onvoorwaardelijke gehoorzaamheid in dienst der bezitters eischt, zal u, wanneer het ernst wordt, dwingen **desnoods uw eigen ouders, uw eigen zusters, broeders, familieleden, uw naaste vrienden neer te schieten bij een botsing van Kapitaal en Arbeid.**

Zoo is het gebeurd in Amsterdam, twee jaar geleden.

En in Parijs in 1871, toen het om de macht der bourgeoisie scheen te gaan, heeft zij niet geaarzeld 70000 menschen te slachten!

Maar er is nog meer. Wij leven in een tijd, waarin het oorlogsgevaar niet van de lucht is, waarin alle groote en kleine Staten tot de tanden gewapend tegenover elkaar staan. Welnu, het Militarisme wil u, in dat uiterste geval, ook nog voor iets anders gebruiken.

Kwam het tot een oorlog, waarin Nederland werd betrokken, dan zoudt gij niet verdedigen uw onafhankelijkheid — want de arbeider heeft geen onafhankelijkheid, heeft niets dan afhankelijkheid — **maar de bezittingen van de Nederlandsche bourgeoisie.**

Dan zoudt gij te velde gevoerd worden o. a. om Indië te verdedigen, Indië, waar onze bezitters elk jaar ontzaglijke schatten vandaan halen, maar waarvan gij niets geniet.

De internationale sociaal-democratie, die weet welke ontzettende gevaren er voor de arbeidersklasse uit den tegenwoordigen toestand van gewapenden vrede voortspruiten, heeft dan ook nog verleden jaar op het Congres van Bazel besloten, de arbeiders van *alle* landen, ook van ons land, op te wekken, zich in geval van een dreigenden oorlog, van *elken* oorlog, met alle dienstige middelen daartegen te verzetten.

Kameraden! De Sociaal-Democratische Partij, de S. D. P. — niet te verwarren met de Arbeiderspartij, de S.D.A.P., die zich niet meer principieel tegen het militairisme verzet — wekt u op, over al deze dingen, in deze voor u gewichtige dagen na te denken.

Wij verwachten niet, dat gij zoo maar ineens een goed socialist zult worden.

Wij wekken u ook niet op tot onbekookte of dwaze daden.

Maar wij wekken u op, nu gij door den Staat gedwongen wordt deel uit te gaan maken van het leger, na te denken over uw toekomst, over de toekomst van uw makkers, uw lotgenooten, uw medearbeiders, uw toekomstige gezinnen.

Dan zult gij, door kennis te nemen van wat de revolutionnaire sociaal-democratie wil, met ons leeren inzien, dat inplaats van het huidige stelsel van kapitalisme en militarisme, van onrecht en uitbuiting, moet komen, zal komen en kan komen:

het internationale Socialisme,
d.i. de vrede, de welvaart, het geluk voor allen.

(Bovenstaand manifest wordt door de afd. Rotterdam der S. D. P. in duizende exemplaren onder de arbeiders verspreid.)

Teekenen der tijden.

De kapitalistische productiewijze die het werkende deel van de menschheid in fabrieken en kantoren, in kazernewoningen samenperst, die het menschelijk lichaam en den menschelijken geest in eenzijdigheid doet verschrompelen, heeft bij de massa een uitgesproken behoefte doen ontstaan om het verstoorde evenwicht eenigzins te herstellen; vandaar de belangstelling die in de laatste jaren alle soort van sport bij de massa, ook bij de arbeiders en vooral bij de jeugd wekt.

Dit gezonde en natuurlijke verlangen naar de mogelijkheid de lichaamsspieren alzijdig te ontwikkelen, deze zucht om in de vrije natuur, om in zang en spel den geest tegen den eenzijdigen dril van het fabriekssysteem eenigzins te beveiligen, kortom deze onbewuste rebellie van den mensch tegen de hem over het hoofd gegroeide en ten verderve voerende productiekrachten, moet de arbeidersklasse niet onbewust over zich heen laten gaan, maar integendeel bewust als onderdeel van hare bevrijdingsstrijd in de juiste banen leiden. Dit doet zij ook, althans in de groote landen. Zoo zien wij b.v. dat de Duitsche arbeidersklasse zich de organen gegeven heeft die het verlangen naar sport, dat zich vooral aan het opkomende geslacht onweerstaanbaar opdringt, op zoodanige wijze tot zijn recht doen komen, dat niet ten slotte weer het kapitalisme van de resultaten profiteert, maar dat de arbeidersklasse zelve hierdoor in haar strijd gesterkt wordt. Eenige cijfers zullen voldoende zijn om aan te toonen dat inderdaad ook op dit gebied in Duitschland reeds van een massa-beweging gesproken kan worden, dat daar inderdaad op alle gebied de scheiding tusschen de 2 klassen zich voltrekt en scherper wordt. De proletarische Wielrijdersbond telt thans 150.000 leden, de zwemmers tellen 42 vereenigingen met 6650, de wandelclubs 20.000 leden. De Athletiekbond omvat 10.000 arbeiders, terwijl de belangrijkste vereeniging de proletarische Turnbond in dit jaar meer dan 200.000 leden telde.

Maar in ons landje met zijn achterlijke arbeidersbeweging is van dit alles zoo goed als niets te bekennen. Hier heeft de bourgeoisie zoo goed als vrij spel, want evenals dit het geval is op het politieke en economische terrein, zoo heeft ook hier onze bourgeoisie, anders dan de arbeiders, van hare klassegenooten in het buitenland geleerd. Zij heeft gezien en begrepen, dat het gezonde verlangen naar sport dat in de massa nu eenmaal leeft, door haar voor haar smerig imperialisme uitstekend gebruikt kan worden. Hier is het terrein waar de arbeidersjeugd door haar op den duur misschien nog beter dan in de kerk met patriottische tendensen besmet kan worden: hier tiert welig een alleronsmakelijkst nationalisme dat onder schoonen schijn en, daar alle kritiek van arbeiderszijde hier nog ontbreekt, dikwijls met beminnelijke onbeschaamdheid de bestaande behoefte naar lichaamsbeweging voor het kapitalistisch ideaal: de jacht naar de winst, tracht te gebruiken. Men behoeft de van de hoera-patriottisme druipende sportbladen maar in te zien, men leze slechts een enkel maal een der vakbladen op gymnastiekgebied, en men zal direct getroffen worden door de brutaliteit, waarmee deze dienaars van het kapitaal voor hun bedoelingen: het aankweeken van nationalisme en het leveren aan Moloch van gewillig kanonvleesch uitkomen.

Het proletariaat mag dezen aanslag op de arbeidersjeugd niet lijdelijk aanzien. Tegenover dezen kant van het moderne imperialisme moet de arbeidersklasse — die alle wapenen moet hanteeren die haar macht kunnen vergrooten — op het gebied van de sport en van de gymnastiek hare eigen organisaties scheppen, Ook hier moet de klasse-scheiding worden doorgetrokken. Onze Duitsche kameraden hebben ook hier weer het voorbeeld gegeven dat wij op den duur moeten navolgen. Er komt nog bij, dat hoe beter wij op dit terrein zijn toegerust, hoe bewuster en uitgebreider de arbeiders hun spel en sport zelf in handen hebben, des te minder zal **de oranje-verdierlijking, de beestachtige lol uitgelokt en aangemoedigd door de heerschende klasse om het klassebewustzijn te vernietigen** en waarvan wij thans zulke walgelijke tooneelen beleven, tot het door hen gewenschte doel leiden.

C. S.

Ook een kiesrechtbetooging.

Een «neutraal» Comité roept «de» vrouwen op om zwijgend te demonstreeren, op den dag na de bijeenkomst der nieuwe Kamer, voor het Vrouwenkiesrecht.

Een betooging van het N. V. V. en de Arbeiderspartij voor het revolutionaire algemeene kiesrecht voor mannen en vrouwen is er dit jaar niet. De zoogenaamde Roode Dinsdag van 1911 en '12, die immers, zooals het toen van de zijde der officieele en officieuze reformistische leiders heette, het begin, — let wel *het begin* — van een werkelijke massa-demonstratie voor de verovering van het onverzwakte A. K. heette, is dit jaar afgelast. Afgelast en vervangen door den Blauwen Maandag, die ten gelieve van de Liberalen in de plaats werd gesteld, die eene «verbreeding der actie" heette en inderdaad een verslapping en verzwakking was.

In vreezen en beven wacht het reformisme af, wat de groote Cort v. d. Linden wel op zijn program van actie in zake Grondwetsherziening zal zetten. Iedereen is er nu reeds van overtuigd, dat het een formule zal zijn, die weliswaar het A. K. voor mannen belooft, die dus ongeveer in overeenstemming zal zijn met de Concentratie-frasen, maar die tevens gelegenheid biedt om *de zaak* weer wat op te schorten.

De Arbeiderspartij zal dus, met het N. V. V. weer demonstraties moeten gaan op touw zetten?

Wij zullen het maar afwachten en intusschen, wat wij kunnen, zelf doen.

Maar de burgerlijke vrouwen, die in den afgeloopen verkiezingsstrijd zich duchtig geroerd hebben, aan wier agitatie voor een deel de overwinning der «Linkerzijde» mede te danken is, toonen minder geduld en minder zalig vertrouwen.

Zij beginnen onmiddellijk weer en houden een voorloopig «zwijgende" demonstratie op den Dinsdag, die verleden jaar rood moest zijn.

Wat beteekent nu echter deze demonstratie uit een oogpunt van de arbeidersklasse, van het socialisme?

Niets anders, dan *dat de zaak van het beperkte, anders gezegd van het Dameskiesrecht, sterker is geworden, zich althans sterker voelt.*

Want ondanks het mom der Neutraliteit strijdt het Comité, dat nu *alle* vrouwen bijeen roept om te demonstreeren, voor een vrouwenkiesrecht, dat de bezittende klasse versterken zou.

Reeds de termen, waarin de oproep vervat is, leggen hiervan getuigenis af. Het Comité is «doordrongen» van het gevoel, dat het "voor de gansche maatschappij" noodig is, de vrouw mede stem te verleenen bij het maken der wetten, en het wil «dat vrouwen **van allen rang en stand, eens van zin en solidair**" voor haar recht opkomen.

Een dergelijke solidariteit nu, van dames als hier in dit Comité zitten, die tot de bovenste laag der maatschappij behooren, en proletarische vrouwen, is niet slechts een paskwil, maar is meer: een middel om proletarische vrouwen af te leiden van haar klasseplichten en klasse-solidariteit en te spannen vóór de belangen der bezittende vrouwen.

Dat dit pogen bovendien reeds ten deele succes heeft, blijkt wel hieruit, dat de oproep aanbevolen wordt door een feministe, die lid is van de Arbeiderspartij, Mejuffrouw Kramers, en **in de pers der Arbeiderspartij met een aanbeveling wordt opgenomen** (b.v. in het Rotterdamsche Volksweekblad).

Verzwakking dus van de actie voor het proletarisch kiesrecht. Versterking van die voor het Dameskiesrecht. Ziedaar het resultaat van de «Overwinning van Links».

En voegt men hier nu nog bij, dat onder alle conservatieve elementen, ook van rechts — getuige b.v. wat er bij de Katholieken plaats vindt, wier conservatieve vleugel juist voor Dameskiesrecht propaganda maakt, de Tijd namelijk — de strooming voor Dameskiesrecht toeneemt, dan zien wij eerst recht, waar wij inzake Kiesrecht beland zijn.

Waarlijk, zelfs de Redactie der Proletarische Vrouw, die eenige maanden geleden tegen ondergeteekende polemiseerde wegens onze opvatting omtrent de kansen van het *proletarische* vrouwenkiesrecht, zal nu misschien moeten inzien, wat het Reformisme ook in dezen heeft gebrouwen.

v. R.

Katterigheid.

II. De Staatkundige Brief van Van Houten.

Na zijn tevredenheid te hebben betuigd over den gang van zaken, de verkiezingen en de beeindiging der krisis, geheel in overeenstemming met wat de groote bourgeoisie wenscht, na zeer terecht te hebben geconstateerd, dat de twee kiezersgroepen, waarvan Bronsveld en hij, Van Houten, als woordvoerders optraden, *dus de ergste conservatieven van links en rechts, den doorslag hebben gegeven bij de overwinning der linkerzijde*, komt hij op het kiesrechtvraagstuk te spreken en zegt:

Laat men toch eindelijk eens aan de waarheid hulde doen door erkenning, dat A. K., zonder meer, *slechts een vage verkiezingsleus* is, maar *geen duidelijk en klaar program-artikel*, zelfs niet voor een kiesvereeniging en wel allerminst voor een kabinetsformatie....

Een geheel gelijksoortige leus als A. K. is b.v. *algemeene dienstplicht* Wie algemeenen dienstplicht in zijn vaandel schrijft, wil immers toch nog geen indienststelling van allen, ook van hen, die onder de maat of te zwak zijn, om nuttige diensten te verrichten.

Bij kiesrecht zijn maat en grens der nuttige kracht niet zoo gemakkelijk aan te geven en uitvondig te maken, maar de formule A. K. sluit zoodanige maat en grens evenmin uit als de formule Algemeene Dienstplicht: Zij liggen minder in het eerste dan in het derde lid van art. 80 der Grondwet, dat o.a. bedeelden en wanbetalers van belasting uitsluit. Deze laatste uitsluiting trof dit jaar meer dan 30.000, wat wel bewijst, dat de kenmerken van het eerste lid een zeer lage toepassing hebben gevonden. *Om het werkelijk eens te zijn, moet men het ook bij het kiesrecht eens zijn over de uitsluitingen en grenzen.*

Precies wat wij tegen de Arbeiderspartij zoo vaak hebben gezegd en wat ook Troelstra in een onbewaakt oogenblik tegenover de liberalen heeft gezegd: **Het beteekent niets, wanneer de liberalen zeggen, dat zij zijn voor A. K.**

S. van Houten gaat dan voort:

De groepen Bos-Troelstra kunnen van werkelijke eensgezindheid het bewijs slechts leveren door een gemeenschappelijk wetsontwerp op te stellen, *niet door bij de stembus wat buigingen voor een vage leus te maken, waarbij ieder zich het zijne denkt.*

Wat de redactie van een wetsontwerp beteekent leerde ons ouderen de ervaring in 1893. Toen konden wij het met de Takgroep zelfs ook nog eens worden over het beginsel, dat wie zich en zijn gezin onderhield, de vereischte maat had; toch raakten wij nog vast bij de uitwerking.

Ook dit is volkomen juist. Het beteekent niets, dat alle liberalen van Tijdeman af zich voor een vage leus hebben verklaard, waarop zij den steun van de Arbeiderspartij als «voorstanders van A. K» hebben verkregen. De moeielijkheden komen eerst, wanneer die vage leus, waaronder ieder iets anders verstaat, in de practijk, d.w.z. in eene Grondwetsartikel moet worden belichaamd.

En de heer Van Houten wijst er dan ook op, hoe juist bij die gelegenheid voor de krachtige rechtsche minderheid alle gelegenheid ontstaat om in troebel water te visschen, gebruik te maken van de oneenigheid links en de regeering omver te werpen. Daarom ook geeft hij de voorkeur aan een kabinet-Cort van der Linden boven een kabinet Bos-Troelstra, omdat juist op dit stuk oneenigheid eerder te duchten en dus de terugkeer van een rechtsch kabinet waarschijnlijk zou zijn, wat de oude conservatief bovenal vreest.

Ten slotte is ook nog zeer de moeite waard, wat hij zegt over de moeielijkheden met het Vrouwenkiesrecht, die nu pas goed beginnen.

Van Houten wijst er op, dat de concentratie bij de vrouwen uit de bezittende klasse feitelijk verwachtingen heeft gewekt. Zou een combinatie Bos-Troelstra nu een formule voor A. K. voor *alle* mannen hebben kunnen tot stand brengen, terwijl de vrouwen werden afgescheept met een blanco-artikel, zoodat in de practijk geen enkele vrouw het kiesrecht in uitzicht kreeg, dan, zegt hij terecht, zou daardoor de linkerzijde de zedelijke steun van alle vooruitstrevende vrouwen verliezen. En dat wil hij niet. Ook dit is een van de redenen, waarom hij aan een kabinet v. d. Linden de voorkeur geeft.

't Zou zakelijk het oude program van Troelstra zijn: eerst de baliekluivers, daarna de vrouw!

Troelstra zelf had deze dwaze leus reeds op een zijner roode Dinsdagen zoo ruiterlijk vaarwel gezegd. Bij de kiesrechtmeeting van September 1911 had hij aan de vrouwen zijn bekeering zoo kranig aangezegd. Wanneer men ons het mannenkiesrecht geeft,

maar niet het vrouwenkiesrecht, zoo schalde het daar, dan zeggen wij: zusters, wij weigeren het mannenkiesrecht zonder u.

Maar deze nieuwe leus is zonder verder gevolg gebleven. Zij is blijkbaar bij Troelstra's mannetjes niet ingeslagen, wat dan ook wel te verwachten was, daar in geen klasse der linkerzijde de man zijn superioriteit over de vrouw over 't algemeen zoo sterk gevoelt, als in die, onder welke Troelstra zijn voornaamsten aanhang vindt. Hij is dan ook maar tot zijn oude voorliefde voor de baliekluivers teruggekeerd.

Maar wat zouden Kuyper en Nolens zich in de handen hebben gewreven, als Bos—Troelstra c.s. in deze richting aan het werk waren getogen! En wat zullen zij zich ook verkneukelen, als het nieuwe ministerie onder hun pressie dien weg mocht willen opgaan!

Het juiste van deze opmerkingen ligt hierin, dat ook en vooral op het punt van het vrouwenkiesrecht de werkelijke verlagens van de huidige meerderheid der 53 in de Tweede Kamer geweldig uiteenloopen, zoodat ook hier de rechterzijde makkelijk spel zal hebben.

Men ziet: hoe weinig er voor de werkelijke aanhangers van volledig en gelijk A. K. voor mannen en vrouwen reden tot juichen is en hoe zeer de gedrukte stemming van Het Volk te verklaren is.

Dat is de katterigheid, die altijd op de reformistische schijn-overwinningen volgt.

En nog te sterker valt in 't oog, hoe laag de stemming nu is, wanneer wij ons herinneren, hoe hoog de verwachtingen reeds een paar jaar geleden gespannen waren.

Herinneren we ons dat nog?

Het was in de dagen na het petitionnement en na de bekeering der heeren oud-liberalen tot het A. K.

Toen heette het in Het Volk, iets, wat Troelstra volkomen beaamde, dat het nu niet meer voldoende was, den eisch A. K. alleen als voorwaarde voor steun te stellen. Er moest meer geëischt worden.

Een heele democratische staatsinstelling, niets meer of niets minder.

In Het Volk van 17 Nov. 1911 heette het:

Duidelijk heeft Mr. Tydeman het uitgesproken, dat hij het A. K. aanvaardt, maar alleen onder omstandigheden, die zijn demokratische karakter verlammen Daarmee is onze strijdleus veranderd van karakter. Wanneer wij voortaan kortheidshalve spreken van A. K., dan omvat dit begrip niet alleen het kiesrecht voor mannen en vrouwen, maar **bovendien een heele demokratische staatsregeling.** Wij zullen bij de verkiezingen van 1913 niet ermee kunnen volstaan, de kandidaten der tegenpartijen te keuren op het woord A. K. alleen, ons zwaard zal evenzeer als tegen de tegenstanders daarvan, gericht moeten zijn tegen hen die een Grondwetsherziening, die A K. brengt, zouden willen dienstbaar maken om tegenover dat A. K. het kapitalistisch karakter van den Staat te versterken.

Toen: een heele demokratische staatsregeling, dus: afschaffing van het Koningschap inbegrepen.

Nu: het A. K. voor mannen alleen opnieuw in een vaag verschiet verschoven, als een vaan in den mist.

Waarlijk: het reformisme heeft reden tot katterigheid.

v. R.

Indische Zaken.

Verdeel en heersch! Er doet zich thans een nieuw, schoon natuurlijk niet onverwacht, verschijnsel in Indië voor, en wel dat Indiërs zich uitdrukkelijk tegen de *revolutionaire* Indische beweging kanten. Het is altijd de kunst der Europeesche heerschers geweest godsdienst tegen godsdienst, ras tegen ras, klasse tegen klasse, bezit, ontwikkeling, heerschappij en belangen tegen de onontwikkelde, onderworpen, onverschillige massa uit te spelen. Zoo speelt men de Mohammedanen tegen de Chineezen, de Javanen tegen de Soendaneezen, de regenten tegen de eenvoudige dessabewoner uit, enz.

Zoo heeft de Soesoehoenan van Soerakarta, een snoeshaan die trouwens juist voor zulke akefietjes door de Ned.-Indische machthebbers sinds eeuwen onderhouden wordt, een cirkulaire doen rondgaan, waarin het lidmaatschap van de Sarikat Islam verboden wordt, op straffe van verlies van rang en ambt.

Maar zoo heeft ook Tjokro Aminoto, de hoofdredacteur van de Oetoesan Hindia, en de eigenlijke leider van de Sarikat Islam, te wiens huize, zooals we voorverleden week reeds mededeelden, een huiszoeking plaats had, niet alleen laten weten dat hij met het Komitee dat het bekende «pamflet» (Als ik Nederlander was) uitgaf, niets te maken had, maar tevens dat hij het ongepast vindt dit pamflet juist in de eerste plaats onder de leden van S. I. te verspreiden. Dit moge nu Oostersche taktiek of oprecht gemeend zijn, het is op het oogenblik in elk geval een voor de Hollandsche Regeering gewenschte verzwakking van het openlijke verzet.

Tegelijk met hem komen nu ook de anonymi opzetten, die zooals b.v. een zekere «Th. lid van de Indische Partij» in het Bat. Nwsbl. van 6 Aug. *thans* beweert met de gevangen genomen leiders Mangoen Koesomo, Soewardi, Abdoel Moeis en Wingnja di Sastra bedrogen te zijn uitgekomen, en de Indische Regeering om haar gevangenneming van die leiders toejuicht. Die meneer Th. verklaart «nadrukkelijk» te wenschen «Indië groot.... te zien worden onder Nederlands heerschappij, op vreedzame wijze (? Red. Trib.) zich intellectueel en economisch ontwikkelend»!

Maar evenmin als de misschien — wij kennen hem niet genoeg — wat àl te dikke en leege woorden van Douwes Dekker een revolutionaire beweging onder de Indiërs, dat zijn halfbloeds en inlanders, kan uit de grond stampen, evenmin kan het loochenen van de revolutionaire grond der beweging door de Sarikat Islam het werkelijk revolutionaire van de inlanders-beweging tegen de Hollandsche heerschappij tegenhouden.

En dat er zijn die zich dit revolutionaire bewust zijn, bleek niet alleen in wat wij verleden week van Mangoen Koesomo en Soewardi aanhaalden, maar òòk uit hetgeen wij thans lezen van een ander gevangen genomen inlander, te weten de sekretaris van M. K., een zekere Samoed. Deze Samoed, vroeger gouvernements-onderwijzer te Djokja, wordt door het planters-orgaan de Preanger-Bode wat in de maling genomen, omdat hij schrijft dat de inlander niet begrijpt, dat *Hollanders, Japanners, Chineezen naar Java komen om den inlander voedsel en geld te ontrooven*, en omdat hij schrijft: *Van het zweet van den inlander zijn groote huizen gebouwd in Amsterdam, Peking, Japan enz.* Intusschen toonen dergelijke woorden dat de inlanders althans iets van de samenhang der uitbuiting beginnen te begrijpen. Wanneer zij dit goed begrijpen, worden zij van zelf revolutionair tegen het Hollandsche Gouvernement.

Wat wordt er dus ten slotte eenerzijds door het geweld tegen de leiders, anderzijds door de verloochening bereikt? Ons dunkt: Bij alle oogenblikkelijke tegenslag niet anders dan dit, dat de bokken van de schapen gescheiden worden, en dat het revolutionaire zaad zij het langzaam maar voorgoed in Indië gezaaid wordt. En dat is goed zoo.

Wij zijn het met Masleny, die in het Amsterdamsch Studentenblad Propira Cures over de Indische Partij schrijft, inzooverre eens: Het zal slechts een kwestie van tijd zijn dat de beweging, waarvan de I. P. een onderdeel was, zich zal doen kennen als *een omverwerpende lawine.* De 40 millioen Javanen zullen op de duur niet aan het Hollandsch Kapitalisme onderworpen blijven.

Wp.

De derde Jenasche Partijdag.

Scherp en klaar staat het karakter van de derde Jenasche Partijdag (die de Duitsche partij morgen aanvangt) vòòr ons. Hij wordt, als het karakter van elke partijdag, door de geschiedenis van het laatste jaar, door de ontwikkeling van de klassenstrijd zelf, en door de ontwikkeling van het bewustzijn van de klassenstrijd in de geest der partij in dit jaar bepaald; en die ontwikkeling-zelf kan niemand ontkennen. De vorige partijdag in Chemnitz werd de partijdag der onbeslistheid genoemd. Praktisch werd Chemnitz beheerscht door de vroeger ruimschoots gekoesterde illusies over de resultaten van onze kiesrechtoverwinning, die een opportunistische gezindheid voortbracht. Daarnaast stond de poging tot een eerste algemeene theoretische oriënteering over het imperialisme. Het laatste jaar heeft de opportunistische illusies vernietigd en, door de stilstand in de groei onzer organisatie, de partij uit het geloof opgeschrikt, dat alles goed gaat zooals het gaat. Het laatste jaar heeft ons in Duitschland midden in de praktische werkelijkheid van het imperialisme gebracht, en ons niet alleen voor moeilijke taktische kwesties gesteld, maar ook in breede kringen van de partij het gevoel gewekt, **dat de strijd tegen het imperialisme veel scherper en grondiger moet worden gevoerd.** En reeds zien we de **wil tot scherper aktie**, tot een krachtige opmarsch, een wil die door de reeds doorbrekende krisis wordt gesterkt, weer opkomen, en in de diskussies over de politieke massastaking streeft de partij ernaar, zich klaar te maken voor de verdere strijd.

Het imperialisme werd door de Duitsche Partij totnogtoe meest als een theoretische zaak behandeld. Men kende de afzonderlijke verschijnselen van het imperialisme, die het toppunt waren van al het volks-vijandelijke, al het reaktionaire en weerzinwekkende — de verbinding van militarisme en marinisme, van beschermende rechten en duurte, van indirekte belastingen en oorlogsgevaar, van reaktie op politiek en *Scharfmacherei* op vakgebied — en het sprak zòò vanzelf, dat wij deze verschijnselen alle als vijandig aan het volk bestreden, dat een verschil dààrover heelemaal niet kon ontstaan. Verschil ontstond eerst, toen door de geschikte humbug van een Engelsch Minister de vraag opkwam, of van burgerlijke Regeeringen beperking der oorlogstoerustingen te verwachten was. Dit geschilpunt heeft voor het eerst inzicht en klaarheid gebracht omtrent het imperialisme als één geheel, als één stelsel, als *de* politiek en *de* ideologie van het moderne kapitalisme in het algemeen. Maar dit geschilpunt was vooral van theoretische aard, en werd als zoodanig in Chemnitz behandeld. Thans is het imperialisme in de Duitsche militaire wetten *praktisch* als een reusachtig monster in zijn volle kolossale macht tegenover ons komen te staan, en vreemde dingen begeleidden zijn daden.

De militaire wetten beheerschen de Duitsche politieke geschiedenis in het afgeloopen jaar. Juist was er nog bij een vorige legeruitbreiding verklaard: voorloopig is het voldoende. Toen de eerste geruchten omtrent de nieuwe reusachtige eisch van het militarisme opdoken, een eisch die èèn milliard (duizend millioen Mark) ineens en een kwart milliard jaarlijks zouden verslinden, hield de burgerlijke pers het voor een grap: ze geloofde het niet en weersprak. Maar toen het wets-ontwerp kwam, geschiedde het eerste wonder: weldra nam de heele burgerlijke pers het voor het ontwerp op, juichte het toe en had hoogstens op kleinigheden enkele aanmerkingen. Men dacht, dat de massa's wien het ontwerp geen voordeelen en enkel lasten bracht, overal in het land zouden opstaan en in stormachtige protesten de volksvijandige plannen zouden omverwerpen! Maar een tweede wonder geschiedde: de massa's bleven stom en onverschillig, alsof ze de zaak heelemaal niet zoo erg vonden. De partij moest zich tot de parlementaire strijd beperken en beproeven de nadeelen voor het proletariaat zooveel mogelijk te verminderen. Dat daarbij scherpe taktische verschillen ontstonden, was geen wonder: we zijn er aan gewend, dat de verschillende richtingen. in de partij in haast alle taktische kwesties met elkaar in botsing komen. Maar dat hier (de uiterste revisionist) Noske tegen zijn kollega Heilmann, (de radikale) Lensch tegen (de radikale) Rosa Luxemburg, de (reformistische theoreticus) Bernstein tegenover (zijn theoretische kollega) David zou komen te staan, dat lijkt inderdaad op een wonder. Maar waarop wijst dit alles? Wat beduidt het, dat ten eerste in de burgerlijke wereld, ten tweede bij de massa's, ten derde in de partij alles anders was, dan men volgens vroegere denk-gewoonte had kunnen verwachten? Het beteekent, dat de stormwind van de imperialistische ontwikkeling alles waaraan wij gewend zijn door elkaar gooit, zelfs tot in onze partij toe. Het beteekent, dat we hier voor nieuwe problemen staan, die we eerst moeten verstaan en met onze geest moeten beheerschen, voordat we het over onze verdere strijd eens kunnen worden.

De houding van de burgerlijke wereld was nog het gemakkelijkst te verstaan. Het bewustzijn, dat de oorlogstoerustingen niet enkel op rekening van de militairen en de militaire leveranciers zijn te stellen, maar tot een imperialistische wereldpolitiek behooren, die de heele burgerlijke klasse aaneengesloten achter zich heeft, zal nu wel langzamerhand gemeengoed der partij zijn geworden. Tegenover die aaneengesloten burgerlijke wereld hebben wij de gesloten macht van de proletarische massa's te stellen, om zoodoende door staag vooruit te dringen het imperialisme te overwinnen. Maar waarom versaagden de massa's bij de eerste proef? Of liever gezegd, waarom vergiste de partij zich in haar verwachting omtrent de massa's? Het antwoord is: omdat het imperialisme van burgerlijk standpunt zoo verstandig en noodzakelijk is, dat het slechts door zoodanige massa's kan worden bestreden, die geen last meer hebben van een burgerlijke beschouwingswijze. Vroeger kon men zich ermede vergenoegen, de onzin der imperialistische eischen van burgerlijke standpunt zelf te bewijzen: Onzin waren de oorlogstoerustingen, onzin de beschermende rechten, onzin de reaktie. Maar dit beroep op het burgerlijke geweten, een beroep dat vaak de vorm van kleinburgerlijke vroeg-kapitalistische oppositie tegen het onweerstaanbare groot-kapitalisme aannam, moest mislukken bij de moderne werkelijkheid. Wat noodzakelijk is, zet zich in het bewustzijn als verstandig vast; wie burgerlijk denkt, ziet zijn argumenten tegen het imperialisme wegsmelten, en slechts van de hoogere uitkijk van het proletarische Socialisme is een geestelijke strijd tegen het imperialisme mogelijk. Bij dit Duitsche militaire ontwerp gevoelden de massa's, dat de oude socialistische leuzen hen in den steek lieten: Was Duitschland niet werkelijk door vijanden omgeven? Is het zoo erg, dat eenige menschen mèèr moeten dienen? Zouden de rijken niet de kosten dragen? En deze verlegenheid bij de massa's was begrijpelijk, want de partij zelf was in verlegenheid, hoe ze de strijd moest voeren.

Het gevoel in vele kringen der partij, dat de strijd tegen de militaire wetten niet scherp genoeg gevoerd werd, gaat niet alleen tegen de S. D. Rijksdagfraktie of tegen het Partijbestuur. Dit gevoel bewijst, hoe moeielijk men zich in de gedachte kon indenken, dat het ontwerp geenszins te verhinderen was. Onze taktiek tegen het imperialisme, met de uiterste kracht weerstand bieden en toch te weten, dat het voortdringen ervan niet te keeren is, weerstand bieden allèèn met het doel om door onze strijd de massa's socialistisch te leeren denken, ze te mobiliseeren en ze tot een macht tegen het imperialisme te maken — deze taktiek zal eerst door deze ervaringen in de partij tot een levend weten worden. En hier loopt nu het geschil in de kwestie van de dekking van het geld voor de militaire wetten, een kwestie die het grootste deel van de debatten van de partijdag te Jena zal beheerschen: kunnen we door het weigeren van direkte belastingen voor het militarisme het imperialisme met succes bestrijden, of moeten we ons ertoe beperken, de lasten voor het militarisme voor de massa's zoo klein mogelijk te maken?

Deze militaristische ervaring met de nieuwe Rijksdag en het inzicht dat op parlementaire weg tegen het imperialisme niet veel te doen is, heeft de massabewegings weer op de voorgrond gebracht. Het gaat er niet om, tot een massastaking te besluiten en er eene voor te bereiden; maar de partijdag zal moeten uitspreken, dat de partij zich de noodzakelijkheid van de politieke massastaking als scherpste aanvalswapen van het proletariaat bewust is, en dat ze bereid is dit wapen in een aanvallende strijd voor nieuwe rechten te gebruiken, en dat ze daarom zelve de klare beteekenis van de massastaking onder de massa's moet brengen. Daartoe is, dat staat wel vast, de door het Duitsche P. B. voorgestelde resolutie weinig geschikt; deze resolutie toont, dat de wil tot een krachtige opmarsch, die in breede partijkringen naarvoren trad, dat die wil de partijleiding nog niet heeft aangegrepen. (De resolutie toont helaas òòk, komt ons, Red. van de Tribune, voor, dat de bonzen van het Duitsche Vakverbond niets van zoo'n krachtige opmarsch willen weten. De belangrijkste zinsnede toch — de andere zijn meest van oudsher bekende frases — die erin voorkomt, luidt: «De politieke massastaking kan slechts bij volkomen eensgezindheid hieromtrent van *alle* organen der arbeidersbeweging .... gevoerd worden»! Dat wil, praktisch gesproken, zeggen: nooit. Gelukkig maar, dat de massa's met hun aktie ook in Duitschland ten slotte niet zullen wachten tot *alle* organen der arbeidersbeweging het eens zijn geworden!)

Bij de eerste oogopslag kan er geen grootere tegenstrijdigheid bestaan, dan dat op dezelfde agenda als twee belangrijke punten de massastaking en de steun-verzekering bij werkeloosheid staan. Deze, de steun-verzekering, roept de staat aan om hulp voor de arbeiders: gene, de massastaking, wil de staat op revolutionaire wijze aanvallen en de staatsmacht aantasten. Maar deze tegenstrijdigheid is slechts schijn. Ook de massale staking dient ons slechts om tot een hoogere maatschappelijke orde te komen. Het doel van de massale staking is ten slotte het-

zelfde, wat de eisch tot hervorming als een verlangen uitspreekt, en wel: de Staat moet een orgaan van het proletariaat worden, dat zoo dicht mogelijk verbonden is met de zelf-geschapen organisaties der arbeiders. De eisch van steun-verzekering bij werkeloosheid toont, aanknoopend aan het ergste euvel van het proletariërs-leven, welk een groote waarde er zit in de macht over de Staat, die de arbeiders met revolutionaire middelen moeten verwerven. In het behandelen van die twee vragen op één en dezelfde partijdag wordt beter dan door de fraaiste uiteenzettingen aangetoond, hoezeer in onze Duitsche partij hervorming en revolutie één onverbrekelijke eenheid vormen.

Groot en rijk is de taak van deze partijdag. Door de partij tot het goed verstaan van haar eigen taak te brengen, zal deze partijdag tevens aan het Duitsche proletariaat de weg vooruit wijzen, de weg naar de groeiende macht.

A. P.

Van den Macedonischen oorlog.

De geringe plaatsruimte en de drukte van de verkiezingen heeft ons jammer genoeg verhinderd, de gebeurtenissen op het Balkan-schiereiland in de laatste maanden, zooals we dat in de eerste maanden van den oorlog der Bondgenooten tegen het Turksche Rijk gedaan hebben, in groote trekken weer te geven.

De tweede oorlog, die op den eersten van den vorigen herfst en winter gevolgd is, de strijd om den Turkschen buit tusschen de bondgenooten, een worsteling, welke veel bloediger nog was dan de eerste, is middelerwijl ook door den vrede van Boekarest, het gevolg van het ingrijpen van Roemenië, afgesloten. En nu op dien vrede gevolgde derde stadium, waarin Turkije weer aanvallenderwijs optrad en een gedeelte van het bij den voorloopigen vrede van Londen op 30 Mei afgestane gebied opnieuw bezette, door het openen van rechtstreeksche onderhandelingen tusschen Bulgarije en Turkije waarschijnlijk ook binnen kort afgesloten zal worden, is het wel tijd om kortelings de gevolgen van de reeks oorlogen, die wij in het afgeloopen jaar beleefden, na te gaan.

De Balkan-oorlog in den wijdsten zin zal nu binnen enkele weken een rond jaar geduurd hebben. Wij herinneren ons nog, dat hij *direct* ontstaan is uit den rooftocht van Italië naar Tripolitanië en Barka en den daarop gevolgden Turksch-Italiaanschen oorlog. Deze laatste rooftocht was op haar beurt weer een direct gevolg van de Maroccaansche aangelegenheden, die in 1911 Frankrijk en Engeland zoo scherp tegenover het Duitsche imperialisme stelden.

Reeds uit deze eenvoudige feiten zien wij, hoe het moderne imperialisme, dat van de groote kapitaalsmachten, ons van den eenen rooftocht naar den anderen, van de eene botsing naar een volgende voert. Het is een keten, die niet meer afbreekt.

Wij willen nu niet weer op de gruwelen en ontzettende gevolgen van de nu voorloopig geëindigde botsing wijzen. De dagbladpers heeft daarvan genoeg onder bijna ieders oogen gebracht. Maar wel moeten wij hierop letten, dat de Balkan-oorlogen, *vooral de Macedonische oorlog tusschen de bondgenooten*, de eerste groote oorlog in Europa na 1870 is geweest, die met de modernste verdelgingsmiddelen en tusschen volkslegers gevoerd is. De eerste dus, die ons een voorbeeld geeft van wat de moderne oorlog tusschen de legers, die, zooals eerst na 1870 het geval is geworden, heel de massa der mannelijke volwassen bevolking omvatten, zal zijn. Bij den aanvang van den Macedonischen oorlog (begin Juli) stonden tegenover elkaar ongeveer 300000 man van het Bulgaarsche leger, 175000 van de Serven, 100000 man van de Grieken met bij elkaar circa 1250 stukken geschut, terwijl Roemenië 225000 man infanterie, 12000 man paardenvolk en 600 stukken geschut in beweging bracht. Van den kant der Bulgaren en Serven is ongeveer alles, wat weerbaar was, ook te velde gebracht. De Grieken daarentegen hebben slechts een deel van de bevolking, die de wapens kon dragen, gemobiliseerd. Roemenië, dat trouwens niet heeft hoeven te vechten, maar dat eenvoudig door zich te bewegen een groot voordeel heeft behaald, had nog veel meer manschappen in reserve. In 't geheel zijn dus in ronde getallen, wanneer men het Turksche leger erbij trekt, dat op 't oogenblik wel weer meer dan 200000 man sterk in Thracië zal staan, bijna een millioen mannen te velde gebracht, waarvan circa 800000 ook werkelijk aan den strijd hebben deelgenomen. Dit is een zeer hoog percentage van de mannelijke bevolking, daar Bulgarije nog geen $4^1/_2$ millioen inwoners telde, Servië 3 millioen, Griekenland nog geen 3, Europeesch Turkije 6.

Het bewijs is hiermee weer geleverd, dat met legers, die een betrekkelijk zeer korten oefentijd hebben en die in dat opzicht militie-legers zijn, een moderne oorlog uitstekend kan worden gevoerd, dat zulk een oorlog misschien iets minder langdurig, maar zeker niet minder vreeselijk en bloedig is dan de oorlogen, die in hoofdzaak met soldaten met langdurigen diensttijd werden gevoerd. Kortom: de moderne ontwikkeling heeft ook in dit opzicht het militarisme geen afbreuk gedaan, maar het integendeel versterkt. Het beschikt nu over grooter massa's, maar tevens over beter hulpmiddelen op elk gebied. De kunst van het moorden is buitengewoon veel volmaakter geworden.

Hiertegenover staat, dat de resultaten, naast het grooten aantal dooden en gewonden, de grootere materieele en moreele verwoesting en ellende, dezelfde zijn gebleven als vroeger.

Beslissende slagen die den vijand ter neder wierpen en hem dwongen den strijd op te geven, waren vóór de «demoraliseering» en kolossale uitbreiding der legermassa's veel waarschijnlijker en mogelijker dan nu.

Ook in den Macedonischen oorlog heeft men weer, net als in den Russisch-Japanschen een dagenlange gruwelijke worsteling om bepaalde stategische punten gezien, zonder dat een van beide partijen beslissende voordeelen behaalde, zooals nog in de Napoleontische oorlogen voorkwam, ja in 1866. De kansen werden te ongelijk, toen Roemenië zich in den strijd mengde, maar anders hadden de beide tegenstanders, die om het bezit van Macedonië worstelden, Bulgarije eener-, Servië en Griekenland ander-zijds, die ongeveer tegen elkaar opwogen, zeker nog lang kunnen vechten, eer een van beiden zich als overwonnen beschouwde,

Ook in dit opzicht is de moderne oorlog dus gruwelijker en wreeder geworden.

En wat ten slotte de gevolgen van den Macedonischen oorlog betreft, zonder dat wij hier gelegenheid hebben er eenigszins uitvoerig op in te gaan of ook maar alle vraagstukken op te noemen, die onopgelost, brandend en schrijnend zijn gebleven. zij dit alleen slechts opgemerkt.

De vrede van Boekarest, die den voorloopigen vrede van Londen heeft vervangen, bevredigt niemand en is slechts — gelijk iedereen toegeeft — een pauze, die de tegenstanders in staat moet stellen, nieuwe krachten te verzamelen.

Bulgarije is diep vernederd en zoekt zelfs aansluiting met Turkije, om weerwraak te nemen op Griekenland en Servië. Het heeft in geen enkel opzicht zijn doel: de annexatie van een groot deel van Macedonië en een eersterangs-haven aan de Aegeïsche Zee bereikt. De nationaliteitenstrijd in heel Macedonië, wel verre van opgelost of geluwd te zijn, is verbitterder en woester dan ooit. Servië zal ontzettende moeite hebben om de nieuw-verworven gebieden zelfs maar te pacificeeren (er de rust te herstellen), en dit zal niet gaan zonder bloedige onderdrukking van de Albanen, Bulgaren enz. De tegenstelling tusschen Griekenland en Turkije is door de geweldige uitbreiding van het koninkrijk en de toeneming der Grieksche bevolking in Klein-Azië scherper geworden, ondanks allen schijn van vriendschap. De positie van Adrianopel, ja zelfs van Constantinopel, is even precair als vroeger. Albanië is een chaos, die Europa nog heel wat te doen zal geven, De kwestie van de maritieme overmacht in de Aegeïsche en de Oostelijke Middellandsche Zee, een kwestie, die niet alleen de oeverstaten (Griekenland, Bulgarije, Turkije) *maar die alle groote mogendheden raakt*, is in een nieuw en veel gevaarlijker stadium gekomen. Koortsachtige toerustingen, niet alleen te land, maar ook te zee — Turkije en Griekenland zijn reeds bezig — zullen er een gevolg van zijn. Ten slotte is de onmacht van de interventie (tusschenkomst der groote mogendheden) — behalve, waar het een prutslandje als Montenegro betreft — zoo duidelijk gebleken, dat dit spook voor de Balkanstaten alle verschrikkingen verloren heeft. Zoo is het resultaat van deze gruwelijke menschenslachting.

De financiers van Frankrijk en de overige groote kapitaalmachten zijn reeds weer aan den arbeid. Hen lokken nieuwe, geweldige winsten. De volken maken zich gereed voor nieuwen strijd. Het Europeesche imperialisme gaat nieuwe toerustingen tegemoet.

Een welsprekende commentaar op de Vredeskomedie van dezen zomer.

v. R.

Het dwepen met de moderne Vakbeweging.

Antwoord op D. B.'s ingezonden stuk.

Kameraad D. B. heeft in mijn beide stukjes voorkomende onder Polemiek en Politiek in de „Tribune" van 30 Aug een tegenstrijdigheid meenen te ontdekken. Ten onrechte evenwel. Het eene sprak van het scheuring-brengend verderf dat de Kamerfractie van de S. D. A. P. weer over de arbeiders zal brengen, terwijl het andere aan Van den Tempel te kennen gaf, dat hij nog wel eens genoopt zal zijn in de S. D. P. de ware voorstander van de moderne Vakbeweging te erkennen.

Welnu kameraad D. B., hier is geen tegenspraak, hier wordt integendeel te kennen gegeven dat juist het reformistisch drijven van de S. D. A. P.'ers zoo allerverderfelijkst op de moderne Vakbeweging gewerkt heeft. Al de ondemokratische, sectarische, dogmatische schanddaden van het N. V. V. die gij in Uw stukje opnoemt, zijn aan ondergeteekende bekend, maar gij weet toch evengoed als ik van welk vleesch de heeren waren die deze dingen op hun geweten hebben. Wie was de chef-beul van Sneevliet? De kleinburger Troelstra. Zeer zeker, het N. V. V. heeft krachtig de liberale-S. D. A. P. politiek gesteund en bevorderd. De leiders van het N. V. V. staan in deze even schuldig als die der S. D. A. P.; in dezelfde mate hebben zij de arbeiders misleid en verwachtingen opgewekt die natuurlijk op niets zijn uitgeloopen. Nog op 30 Juni schreef het officieele orgaan van het N. V. V. „de Vakbeweging": „Van het allerhoogste belang is, dat de nieuwe regeering slechts zal kunnen arbeiden bij de gratie der sociaaldemocraten, bij de gratie van onze bondgenooten, zoodat wij op het terrein van *Algemeen Kiesrecht*, *Staatspensioen* en *andere sociale wetgeving* iets te verwachten hebben." (cursief van Oudegeest.)

De katterigheid is bij het N. V. V. reeds aan het komen en het verschil tusschen S. D. A. P. en N. V. V. ligt hierin dat de 75000 *arbeiders* in het N. V. V. georganiseerd op den duur door onze propaganda, geholpen door de zich verscherpende klassetegenstellingen, bereikt kunnen worden zoodat de mogelijkheid bestaat dat zij meer revolutionair meer klassebewust zullen optreden, terwijl de S. D. A. P. door haar samenstelling en historische wording door de economische omstandigheden nog meer naar rechts zal worden gedrongen. Wat ons bij de S. D. A. P. die in meerderheid uit kleine burgers en arbeiders uit achterlijke streken bestaat niet kan gelukken, is m.i. bij de meeste bonden van het N. V. V. wel mogelijk. En des te meer succes zouden wij hebben, des te eerder zou de eenheid van de arbeiders op vakgebied komen, die toch zoo broodnoodig is, *indien gij D. B. en uwe revolutionaire vrienden ons daarbij maar behulpzaam zoudt willen zijn.*

Zeer zeker handhaaf ik mijn meening dat: «de Moderne Bond, de toekomst-Bond is tot verlossing van de arbeiders"; inderdaad de moderne taktiek is en wordt in de toekomst steeds meer, voor de vakactie onontbeerlijk. Maar gij verkeert wellicht in de verkeerde meening als zouden wij van de S. D. P. onder een goede moderne taktiek al datgene verstaan wat ons op dit gebied van de kant van het N. V. V. is te zien gegeven. Wij meenen integendeel dat in het algemeen de goede moderne beginselen door de moderne Bonden te klakkeloos en te dogmatisch uit Duitschland worden geïmporteerd en zonder voldoende rekening te houden met de Hollandsche toestanden worden toegepast. Men kan een straffe centralisatie, een stevige solidariteit die bij de moderne klassenstrijd onontbeerlijk zijn, niet met succes hanteeren bij arbeiders wier klassebewustzijn nog zwak, wier socialistische opvoeding totaal verwaarloosd is, zonder dat men tot de verschijnselen van verburgerlijking komt die D. B. en ondergeteekende even hard betreuren. Maar die verschijnselen voorkomt men niet, die verburgelijking der 75000 arbeiders gaat men niet tegen door uit hun rijen weg te gaan of wellicht de even verkeerde en tenslotte tot dezelfde verschijnselen voerende taktiek, n.l. de syndicalistische, te ondersteunen Wij, ook D. B. moeten integendeel alles doen om het klassebewustzijn en de socialistische opvoeding dier arbeiders te versterken en op te voeren zoodanig dat de goede moderne taktiek tegen het patronaat kan worden gebruikt en tevens kan dienen om solidariteit en klassebewustzijn en de macht van het proletariaat te versterken.

Waar wij in Holland te kiezen hebben tusschen sijndicalistische taktiek die in wezen verkeerd is en de moderne taktiek die nog verkeerd wordt toegepast daar heeft elk klassebewust arbeider de plicht de laatste te kiezen en eraan mee te werken dat deze in de toekomst tot heil van onze klasse kan worden aangewend.

C. Siewertsz.

Uit de Partij.

J.l. Zaterdag vergaderde het Partijbestuur. Alle leden waren aanwezig. Omtrent het a.s. Intern. Kongres, het verzet in Indië en de Kiesrechtstrijd werden eenige besprekingen gevoerd. Het grootste deel van de tijd werd evenwel besteed aan noodzakelijke besprekingen met de Administratie van de Tribune en de Commissie van Beheer in verband met het twee keer verschijnen van het blad. De volgende vergadering van het P. B. heeft 27 September plaats.

Van de Afdeelingen.

Almelo. 4 Sept. debatteerde p. g. Doornbusch met Smit van Amsterdam, welke sprak over Troelstra bij de Koningin «Wat nu?»

Onder groote aandacht las Smit de brief voor, welke door ons gezonden was aan 't Zwolsche-congres der S. D. A. P.

Hij vond de inhoud wel goed maar meende dat wij precies als de S. D. A. P. zouden moeten handelen, wanneer onze mannen in 't parlement zitting hadden.

3 S. D. A. P.-ers verdedigden 't Reformisme, Doornbusch verdedigde onze tactiek. Opmerkelijk dat tegenwoordig meer dan ooit de z.g.n. Marxisten tegen de S. D. P. worden gebruikt. In dit geval Gerhard; deze wilde ook al naar de grenzen snellen. Ja ook hier, worden de arbeiders weer naar 't Anarchisme gedreven. We wonnen 1 abonnee.

Amsterdam. In de huish. verg. van Woensdagavond j.l. werd de propaganda en de colportage met de Tribune geregeld. Tot colporteur werd benoemd A. Jager, Zeilstraat 12. Tevens werd een Commissie gekozen, die al onze leden zal bezoeken voor bijdragen voor de oude schuld van de Tribune.

N.B. **Iedere Vrijdagavond** houdt het bestuur zitting in **„d'Geelvink"**, Singel bij de Munt, waar de partijgenooten materiaal voor huisbezoek kunnen ontvangen.

Den Haag. Onze afd. doet aan de Raadsverkiezing in district I mede. Zondag over een week spreekt Wijnkoop hier in openb. verg. over De troonrede, het Kiesrecht en de Arbeidersklasse.

Leiden. Onze afd. stelde Dr. J. A. N. Knuttel kandidaat voor de Raad. Besloten werd een openb. verg. over de Troonrede te houden met Wijnkoop als spreker.

Rotterdam. 4 Sept. hadden wij hh.-vergadering, waar onze winterpropaganda werd geregeld. Huisbezoek voor Tribune en nieuwe leden werd flink geregeld, waarvoor zich 10 leden opgaven. Debat Enka—Wijnkoop over Christendom en Sociaal-Demokratie werd vastgesteld op 30 Sept. Voorloopig zullen om de 3 weken cursusvergaderingen met introductie worden gehouden. Onder de lotelingen zal een manifest worden verspreid,

Als correspondent voor »de Tribune« werd aangewezen P. C. den Ouden, Vierambachtstraat 93B.

Korrespondentie. Indische Brief volgende week.

De Tribune

verschijnt, te beginnen met den 7en jaargang, dus van 1 October af, tweemaal 's weeks, en wel Woensdags en Zaterdags, in hetzelfde formaat als thans. De abonnementsprijs wordt dan bij vooruitbetaling 65 cent per 3 maanden, dus *5 cent per week voor de 2 nummers.* Losse nummers blijven 3 cent per stuk.

Personen, die zich thans abonneeren, ontvangen de in September verschijnende nummers gratis.

Er zal door de Redaktie zorg worden gedragen, dat het Woensdag- en het Zaterdag-nummer elk op zichzelf staan, zoodat men desgewenscht alléén op het Zaterdag-nummer tegen den ouden prijs geabonneerd kan blijven. Evenwel hopen wij, dat de meesten onzer abonnees en zeker onze partijgenooten zich op het dubbele nummer zullen abonneeren, en vooral dat men er in slage vele honderden nieuwe abonnees voor onze verdubbelde *Tribune* te winnen.

De besturen zullen er in overleg met de Administratie ook voor moeten zorgen, dat het de arbeiders mogelijk gemaakt wordt, zich als week-abonnee (3 of 5 ct.) op *De Tribune* op te geven.

Het maandblad *„Het Socialisme"* wordt opgeheven. Wie dat wenscht kan daarvoor in de plaats van Okt. a.s af het Zaterdagnummer van *De Tribune* gedurende 3 maanden gratis ontvangen. Wenschen deze voormalige abonnees op *„Het Socialisme"* óók het Woensdagnummer van *De Tribune* te ontvangen, dan betalen ze daarvoor gedurende die 3 maanden 40 cents, bij vooruitbetaling in Sept. te voldoen.

Partijgenooten! Het is een ernstige tijd en wij mogen blij zijn dat wij in dezen tijd onze propagandakracht kunnen vermeerderen. Aan u dan de taak om thans het abonnentental te doen verdubbelen.

Daarvoor thans allen aan het werk! **Thans op huisbezoek voor De Tribune.**

Redaktie en Administratie
van *De Tribune.*